

Warsaw Rising Museum

Warsaw Rising 1944– historical context

Following Adolf Hitler's order, the Germans invaded Poland on 1 September 1939. Several days later, on 17 September 1939, they were joined by Joseph Stalin's Soviet Union. The Second World War became a fact. Despite the heroic defence mounted by the Polish Army, the aggressors were not to be stopped. Although over the successive years Polish troops were fighting on the Allied side on various war fronts away from their homeland, the key objective was to liberate the country.

The occupying forces – both the Germans and the Soviets – pursued unusually brutal policies that included murdering the Polish intelligentsia, mass terror, resettlements, dispatches to concentration camps, food rationing and restrictions of rights (e.g. ban on secondary and higher education). The Germans also conducted an organised extermination of Polish Jews, placing them in the ghettos and then killing them in death camps and numerous executions. All that fuelled anger and resistance on the other side. The first clandestine groups appeared in occupied Poland already in the autumn of 1939. Over time, a secret state took shape of the Polish Underground State. It embraced both civil structures (including courts and educational facilities) and the military ones, the latter based on the Home Army (AK) – the largest clandestine military structure of the Second World War. The AK had two principal tasks: to counteract the terror of the occupation, and, first and foremost, to prepare for a general uprising leading to Poland's liberation. It was supposed to break out once the western allies had begun to deliver the final blow to Nazi Germany.

The situation in the arena of the Second World War changed dynamically. In June 1941, Germany invaded the Soviet Union, its previous ally. That, in turn, made Stalin an ally of the Polish allies at that time – Great Britain and the U.S. Also the Polish government, ultimately based in London after the German invasion of France, expressed its readiness to cooperate with the Soviet Union. As a result, a Polish army was formed in the USSR. However, the cooperation with the Soviets was not easy and was finally ended by Stalin in 1943.

It became clear then that the Soviets would take upon themselves the full burden of fighting against the Germans in Europe. That meant that the Red Army would sooner or later enter Polish territory driving the German troops out. As a consequence, the strategic plans of the Polish underground changed, abandoning the idea of a general uprising in favour of local insurgences against the German army. They were supposed to break out when Wehrmacht troops were in retreat under pressure from the Red Army. The Home Army and civil

structures of the Polish Underground State were to face the Red Army as a legitimate representation of the Polish state and the host of the areas being liberated. That strategic plan was codenamed 'Tempest'.

Operation Tempest began in January 1944 and was carried out over the successive months. The Soviets were keen to use the support offered by the AK. However, once the fighting was over, they would disarm the Polish troops and detain their leaders. At the same time, in July 1944 Stalin called into being the authorities of future Poland totally controlled by him. They announced that they were the only legitimate representation of the Polish nation. That marked the start of two competing political camps – the constitutional Polish authorities in exile in London and those established by Stalin in East Poland. It was clear to everybody that the country's future would be decided by the camptaking power in the capital Warsaw after its liberation from the German occupying forces. At the same time, the front with the Soviet army was just approaching the city.

Initially, Warsaw was not planned as the venue for an uprising. It was only the Soviet policy that necessitated the decision concerning the outbreak of an insurgence in the city. Taking that decision, the AK command assumed that it would last a few days. It counted on not just a Soviet offensive but also on the support of the western allies. The W-hour – the time when the Rising was to start - was set for 1 August 1944 at 1700 hours.

The Rising broke out as planned yet AK soldiers were unable to take control of the entire capital. The fighting varied in intensity across the districts. At the same time, life was restored in the liberated sections of Warsaw. Polish newspapers were published, a radio station supportive of the insurgents operated, as so did civil administration. The residents also organised food supplies and public canteens. Cultural life developed as well – a cinema and a puppet theatre for children functioned and musical concerts were staged in the evening.

Despite earlier hopes, the Soviet offensive did not materialise as the Soviets halted their troop on the banks of the Vistula, idly watching the city fighting with the Germans. The support offered by the West was also symbolic and took the form of airdrops supplying some provisions. The insurgents were losing their positions while the Germans were putting the Rising out with great brutality, killing not just the fighters but primarily unarmed civilians. As many as around 40,000 residents of the Warsaw quarter of Wola lost their lives just over a few August days.

The insurgents continued their fight hoping for the expected aid, which was not coming. The Rising fell on 2 October 1944, after 63 days of the struggle. It claimed the

Gruppe 2

lives of around 17,000 insurgents and approximately 180,000 civilians. AK soldiers ended up in camps as prisoners of war and the entire civil population was expelled from the city. On Hitler's personal order, a systematic destruction of Poland's capital began. The Red Army entered the empty ruins only in mid-January 1945.

After the war, the communist authorities considered the Warsaw insurgents to be enemies. Although over time the attitude of the regime to them was evolving, they were always treated with suspicion. The Warsaw Rising Monument in the capital was erected as late as in 1989, the year when communism in Poland collapsed. The veterans had to wait for the Warsaw Rising Museum for another 15 years and its opening in 2004 was one of the most important events as well as marked a return of the collective memory of that heroic rising of the Poles.

Fill in the gaps:

_____ and _____ troops invaded Poland in 1939.

Both used extraordinary _____ politic, specially for the intelligent population.

Many polish Jews where deported to _____.

The _____ had one big _____ in 1939 to fight against the cruelty.

This mainly existed in fighting the terror by creating a _____ with the polish intelligence.

In June 1941 the UdSSR got invaded by Germany, so the Sowjets entered the alliance of the allies.

The "W-Hour" was at the _____ at _____.

The Germans fought the resistance, but didn't only killed the oppositional, they also killed the _____ civilest.

Additional task: Create a hypothesis with the informations of the text and work on it in form of a presentation (use the internet as additional source). Present the result in front of the class.

Gruppe 2

Fülle den Lückentext aus:

Truppen von _____ und der _____ fielen im September 1939 in Polen ein.

Beide nutzten eine außergewöhnlich _____ Politik, vor allem gegenüber der intelligenten Bevölkerung.

Auch viele polnische Juden wurden von ihnen in _____ deportiert.

Die _____ hatte, um gegen die Grausamkeiten anzukämpfen, 1939 eine große _____ .

Jene bestand hauptsächlich darin, dem Terror der Besatzung entgegenzuwirken und einen _____ vorzubereiten, mit der Intention, Polen zu befreien.

Im Juni 1941 wurde dann die Sowjetunion von Deutschland überfallen, was dazu führte, dass die Sowjetunion ein Bündnis mit den _____ schloss.

Die „W-Stunde“ fand am _____ um _____ statt.

Die Deutschen bekämpften den Widerstand und töteten dabei nicht nur die Widerständigen, sondern auch die _____ Zivilisten.

Aufgrund dessen verloren etwa 40.000 Einwohner des Warschauer Stadtviertels _____ ihr Leben.

Der Aufstand wurde am 2. _____ 1944 niedergeschlagen, nach _____ Tagen des Kampfes.

Insgesamt starben dabei _____ Aufständische und _____ Zivilisten.

Warschau wurde durch _____ Anordnung systematisch zerstört.

Aufgabe: Stelle anhand der Informationen eine These auf und beantworte diese in einem Kurzvortrag mithilfe des Internets. Präsentiere dein Ergebnis vor der Klasse.

Gruppe 2

Lösungen (englisch + deutsch)

1. Germany
2. UdSSR
3. Brutal
4. Ghettos
5. Home army/AK
6. task
7. Secret rebellion
8. Allies
9. 1. August 1944
10. 17o'clock
11. Unarmed
12. October
13. 63
14. 17000
15. 180000
16. Hitlers

1. Deutschland
2. UdSSR
3. Brutal
4. Ghettos
5. Heimatarmee/AK
6. Aufgabe
7. Geheimen Aufstand
8. Alliierte
9. 1. August 1944
10. 17 Uhr
11. Unbewaffneten
12. Oktober
13. 63
14. 17.000
15. 180.000
16. Hitlers

Muzeum Powstania Warszawskiego

Powstanie Warszawskie 1944 – tło historyczne

1 września 1939 r. Niemcy na rozkaz Adolfa Hitlera zaatakowały Polskę. Kilkanaście dni później, 17 września 1939 r. do tego ataku przyłączył się rządzony przez Józefa Stalina Związek Sowiecki. II wojna światowa stała się faktem. Pomimo bohaterskiej obrony Wojsko Polskie nie zdołało powstrzymać agresorów. I choć w kolejnych latach polska armia walczyła u boku sojuszników na różnych frontach wojny z daleka do ojczyzny, najważniejszy celem było wyzwolenie kraju.

Okupanci – zarówno Niemcy jak i Sowieci – prowadzili niezwykle brutalną politykę: mordy na polskiej inteligencji, masowy terror, wysiedlenia, zsyłki do obozów koncentracyjnych, reglamentacja żywności, ograniczanie praw (np. zakaz nauki w szkołach średnich i wyższych). Niemcy w sposób zorganizowany prowadzili też zagładę polskich Żydów, umieszczając ich w gettach, a następnie mordując w obozach zagłady i licznych egzekucjach. To wszystko wzmagało gniew i opór. W okupowanym kraju już jesienią 1939 r. zaczęły powstawać pierwsze grupy konspiracyjne. Z czasem ukształtowało się zakonspirowane tajne państwo – Polskie Państwo Podziemne. W jego ramach działały zarówno struktury cywile (w tym sądy i szkolnictwo), jak i część wojskowa. Podstawą tej ostatniej była Armia Krajowa – największa konspiracyjna struktura militarna czasów II wojny światowej. AK miała dwa główne zadania – przeciwdziałać okupacyjnemu terrorowi, a przede wszystkim przygotowywać się do powszechnego powstania, które przyniesie Polsce wolność. Miało ono wybuchnąć w chwili, gdy zachodni alianci przystąpią do ostatecznej rozprawy z hitlerowskimi Niemcami.

Sytuacja na arenie II wojny światowej zmieniała się. W czerwcu 1941 r. Niemcy zaatakowały swojego dotychczasowego sojusznika – Związek Sowiecki. W ten sposób Stalin stał się sojusznikiem dotychczasowych polskich aliantów – Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych. Także polski rząd, który po agresji niemieckiej na Francję ostatecznie przeniósł się do Londynu, wyraził chęć współpracy ze Związkiem Sowieckim. Efektem porozumienia było formowanie na terenach ZSRS polskiego wojska. Współpraca z Sowiecami nie była jednak łatwa i ostatecznie została zerwana przez Stalina w 1943 r.

Wówczas było już jasne, że to Sowieci wezmą na siebie cały ciężar walki z Niemcami w Europie. Oznaczało to, że na ziemi polskiej wcześniej czy później, wypierając z nich siły

niemieckie, wkroczy Armia Czerwona. Sytuacja ta zmusiła do zmiany dotychczasowych planów strategicznych polskiego podziemia. Zarzucono pomysł powszechnego powstania na rzecz lokalnych wystąpień przeciwko armii niemieckiej. Miały one następować w chwili, gdy oddziały Wehrmachtu będą się cofały przed nacierającą Armią Czerwoną. Armia Krajowa oraz struktury cywilne Polskiego Państwa Podziemnego wobec Armii Czerwonej miały występować jako pełnoprawna reprezentacja państwa polskiego i gospodarz wyzwalanego terenu. Ten strategiczny plan otrzymał kryptonim „Burza”.

Akcja „Burza” rozpoczęła się w styczniu 1944 r. i była realizowana w kolejnych miesiącach. Sowieci chętnie korzystali ze wsparcia AK. Jednak po skończonych walkach rozbrajali polskie oddziały i aresztowali ich dowódców. Jednocześnie Stalin w lipcu 1944 r. powołał do życia całkowicie sobie podporządkowane władze przyszłej Polski. Ogłosiły one, że są jedynym pełnoprawnym reprezentantem narodu polskiego. W ten sposób zaczęły funkcjonować dwa konkurencyjne polityczne obozy – pierwszy, czyli konstytucyjne polskie władze na emigracji w Londynie i drugi, stworzony przez Stalina na wschodzie Polski. Dla wszystkich był jasne, że o przyszłości Polski zdecyduje ten, kto obejmie władzę w wyzwolonej spod niemieckiej okupacji stolicy kraju – Warszawie. W tym czasie front wraz z armią sowiecką właśnie zbliżał się do miasta.

Warszawa początkowo nie była przewidywana jako miejsce walk powstańczych. Dopiero polityka sowiecka doprowadziła do konieczności podjęcia decyzji o wybuchu powstania w mieście. Decydując się na nie, dowództwo AK zakładało, że potrwa ono kilka dni. Liczyło nie tylko na ofensywę sowiecką, ale także na wsparcie aliantów zachodnich. Godzinę „W” – czyli moment rozpoczęcia powstania wyznaczono na 1 sierpnia 1944 na godz. 17.00.

Powstanie wybuchło zgodnie z planem, ale żołnierzom AK nie udało się zająć całego miasta. Walki trwały z różnym natężeniem w poszczególnych dzielnicach. Jednocześnie organizowano życie w wyzwolonej części Warszawy. Ukazywały się polskie gazety, nadawała powstańcza radiostacja, funkcjonowała administracja cywilna. Mieszkańcy stolicy organizowali też dostawy żywności i publiczne stołówki. Rozwijało się też życie kulturalne – działało kino i teatrzyk kukielkowy dla dzieci, a wieczorami odbywały się muzyczne koncerty.

Pomimo wcześniejszych nadziei, ofensywa sowiecka nie następowała. Sowieci zatrzymali swoje wojska na brzegu Wisły, bezczynnie przyglądając się walczącemu z Niemcami miastu. Także wsparcie z Zachodu miało charakter symboliczny w postaci

lotniczych zrzutów z zaopatrzeniem. Powstańcy tracili swoje pozycje, a Niemcy z wielką brutalnością tłumili powstanie. Z ich rąk ginęli nie tylko walczący, ale przede wszystkim nieuzbrojona ludność cywilna. Tylko w ciągu kilku sierpniowych dni wymordowano ok. 40 tys. mieszkańców jednej z warszawskich dzielnic – Woli.

Powstańcy ciągle walczyli oczekując na spodziewaną pomoc. Ta jednak nie nadchodziła. Powstanie upadło 2 października 1944 r., a więc po 63 dniach walk. Kosztowało życie ok. 17 tys. powstańców i ok. 180 tys. cywilnych mieszkańców. Żołnierze AK trafili do obozów jenieckich, cała ludność cywilna została z miasta wysiedlona. Na osobisty rozkaz Hitlera rozpoczęto systematycznie wyburzanie stolicy Polski. Armia Czerwona weszła do wyludnionych ruin miasta dopiero w połowie stycznia 1945 r.

Po zakończeniu wojny Powstańcy Warszawscy zostali uznani przez władze komunistyczne za wrogów. I choć z czasem stosunek reżimu do Powstańców ewaluował, to do końca byli traktowani podejrzliwie. Pomnik Powstania Warszawskiego stanął w stolicy dopiero w 1989 r., a więc w roku upadku komunizmu w Polsce. Na Muzeum Powstania Warszawskiego przyszło kombatantom czekać kolejne 15 lat. Jego otwarcie w 2004 r. stało się jednym z najważniejszych wydarzeń i początkiem powrotu powszechnej pamięci o tym heroicznym zrywie Polaków.

Uzupełnij luki w tekście:

Oddziały wojskowe _____ i _____ napadły na Polskę we wrześniu 1939 roku. Obydwa oddziały stosowały _____ politykę, zwłaszcza przeciwko inteligencji narodowej. Wielu polskich Żydów zostało deportowanych do _____. Zadanie _____ polegało głównie na próbie zwalczania terronu związanego z okupacją. W czerwcu 1941 roku Niemcy zerwali porozumienie z ZSRR, co doprowadziło do nawiązania stosunków ZSRR z _____. Godzina W miała miejsce _____ o godzinie _____. Niemcy zwalczali opór Armii Krajowej poprzez mordowanie nie tylko walczących powstańców, ale również ludności cywilnej. W związku z _____, ok 40 tysięcy mieszkańców Warszawy straciło życie. Powstanie zakończyło się 2 _____ 1944 roku; trwało ono _____ dni. Łącznie zginęło _____ powstańców i _____ cywili. Warszawa została zrównana z ziemią z rozkazu _____.

Zadanie: Przedstaw na podstawie informacji tezę w formie krótkiej prezentacji. Użyj Internetu jako źródła informacji, a następnie zaprezentuj wyniki swojej pracy.

Grupa 2

1. Niemiec, ZSRR

2. Brutalną

3. Gett

4. AK

5. Aliantami

6. 01.08.194

7. 17:00

8. Brakiem uzbrojenia

9. Października

10. 63

11. 17000

12. 180000

13. Hitlera